

Analiza informacji z baz danych utworzonych na podstawie JPK_VAT oraz KSeF w procesie kształtowania zobowiązań podatkowych w podatku dochodowym od osób prawnych

Analysis of information from databases created on the basis of JPK_VAT and KSeF in the process of shaping tax liabilities in corporate income tax

dr Paweł Szymanek

Kancelaria Prawna i Podatkowa dr Paweł Szymanek, ORCID: 0000-0002-7590-7016

Streszczenie

Celem niniejszego opracowania była ocena zmian ustawowych dotyczących prowadzenia przez organy Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) bieżącej analizy danych nadsyłanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych. Przedstawiono historię stosowanych metod tej analizy – od sprawdzania papierowych deklaracji podatkowych, poprzez częściowe zastąpienie ich obowiązkiem wysyłania jednolitych plików kontrolnych (JPK) oraz elektronicznej wersji deklaracji VAT-7, aż po ich całkowitą likwidację i wprowadzenie JPK_VAT oraz Krajowego Systemu e-Faktur (KSeF).

Słowa kluczowe: JPK, JPK_VAT, KSeF, VAT-7, SAF-T.

Abstract

The aim of this study was to assess the statutory changes regarding the ongoing analysis of data sent by taxpayers in the corporate income tax by KAS bodies. The study presents the history of the methods of this analysis, from checking paper tax declarations, partially replacing them with the obligation to send JPK files and the electronic version of VAT-7 declarations, to their complete elimination and introduction of JPK_VAT files and the KSeF system.

Keywords: JPK, JPK_VAT, KSeF, VAT-7, SAF-T.

1. WSTĘP

W związku z intensyfikacją działań zmierzających do uszczelnienia systemu podatkowego oraz zlikwidowania luki podatkowej organy KAS podjęły szereg starań o charakterze organizacyjnym i prawnym¹. Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie historii bieżącej analizy informacji podatkowych nadsyłanych przez podatników do organów KAS. System ten ewoluował na przestrzeni lat – od papierowych deklaracji podatkowych składanych przez podatników podatku dochodowego od osób prawnych, aż po likwidację tego obowiązku. Następnie wprowadzono JPK oraz elektroniczną wersję deklaracji VAT-7, z których to plików częściowo korzystano przy analizie danych dotyczących podatku dochodowego od osób prawnych. Ostatecznie zlikwidowano wymóg wysyłania deklaracji VAT-7 i wprowadzono w to miejsce JPK_VAT², zastępujące jednocześnie dotychczasowe JPK. Z dniem 1 stycznia 2022 r. zaczął działać KSeF, co oznaczało

rozpoczęcie funkcjonowania obydwu modeli Centralnego Rejestru Faktur (CRF), postulowanych w *Zielonej księdze w sprawie przyszłości podatku VAT*³.

W opracowaniu przedstawiono wszystkie pozytywne i ujemne skutki obecnych regulacji, jak również plany ich zmian. Postawiono tezę, że ewolucja metod analizy danych podatkowych dotyczących podatku dochodowego od osób prawnych została przeprowadzona w przypadkowy i niesystemowy sposób, co doprowadziło do zmniejszenia bieżącego nadzoru nad tym podatkiem.

W trakcie analizy zastosowano dogmatyczną metodę badawczą.

2. DEKLARACJE PODATKOWE W PODATKU DOCHODOWYM OD OSÓB PRAWNYCH

Na początku obowiązywania podatku dochodowego od osób prawnych ówczesne organy podatkowe otrzymywały

informacje podatkowe w formie przesyłanych przez podatników deklaracji podatkowych. W deklaracjach tych podatnik informował o wysokości osiągniętych przychodów, poniesionych kosztów uzyskania przychodu, dochodzie lub stracie, a także wysokości zaliczki na podatek dochodowy od osób prawnych. Jednocześnie z chwilą wysłania deklaracji podatkowej podatnik był zobowiązany do zapłaty obliczonej zaliczki na rachunek bankowy organu podatkowego. Nadzór nad podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych, sprawowany przez organy podatkowe, polegał na sprawdzaniu otrzymanych deklaracji podatkowych i porównywaniu ich z innymi posiadanymi danymi.

Niestety w tym okresie podstawowym problemem w nadzorze organów podatkowych nad podatnikami była znaczna liczba deklaracji podatkowych wysyłanych przez podatników – rocznie składano ich ponad 42 mln. Doprowadziło to do likwidacji obowiązku wysyłania deklaracji podatkowych z dniem 1 stycznia 2007 r.⁴ Analiza takiej liczby dokumentów ręcznie była bowiem niemożliwa.

Skutkiem tej decyzji było jednak to, że nadzór nad podatkiem dochodowym od osób prawnych uległ zmniejszeniu, ponieważ organy nie otrzymywały już informacji podatkowych, lecz samą wpłatę na rachunek bankowy, a tym samym nie posiadały istotnych informacji, z jakich danych ekonomicznych ta wpłata wynika⁵. Jedyną metodą uzyskania informacji podatkowych stały się czynności sprawdzające oraz kontrole, które z przyczyn organizacyjnych nie mogły być dokonywane u wszystkich podatników. Konsekwencją tych decyzji był brak nadzoru nad bieżącymi wpłatami zaliczek w podatku dochodowym od osób prawnych. Sam fakt składania rocznych zeznań podatkowych nie kompensował tej luki, ponieważ nie miał wpływu na bieżącą analizę danych podatkowych w trakcie roku.

3. MODELE CRF PRZEDSTAWIONE W ZIELONEJ KSIĘDZE W SPRAWIE PRZYSZŁOŚCI PODATKU VAT

W *Zielonej księdze w sprawie przyszłości podatku VAT* przedstawiono dwa modele umożliwiające skuteczniejsze zwalczanie oszustw podatkowych. Postulowano wprowadzenie CRF w krajach członkowskich zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej. Ostatecznie zaproponowano następujące modele CRF, polegające na:

- 1) stworzeniu jednej wspólnej hurtowni danych, a także wprowadzeniu obowiązku przesyłania ściśle wytypowanych danych w odpowiednim formacie do tej hurtowni danych przez wszystkich podatników celem weryfikacji otrzymanych danych przez administrację podatkową⁶;
- 2) wystawianiu elektronicznych faktur i przesyłaniu ich do centralnej bazy administracji podatkowej celem dalszego sprawdzania i weryfikowania otrzymanych danych oraz jednoczesnego wysyłania faktur przez podatnika kontrahentowi⁷.

Zaproponowano, że wszystkie faktury powinny być wysyłane w czasie rzeczywistym do CRF, który będzie monitorował samoopodatkowanie w podatku od towarów i usług. W ten sposób organy podatkowe krajów członkowskich będą uzyskiwać informacje szybko i efektywnie⁸.

Stworzenie jednej wspólnej hurtowni danych, a także wprowadzenie obowiązku przesyłania ściśle wytypowanych

danych lub elektronicznych faktur powinno poprawić nadzór nad podatnikami przez organy podatkowe.

Bezpośrednim celem opracowania *Zielonej księgi w sprawie przyszłości podatku VAT* była konieczność uszczelnienia systemu podatkowego w zakresie podatku od towarów i usług. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że stworzenie CRF wpłynęłoby korzystnie również na sytuację w podatku dochodowym od osób prawnych, ponieważ taki rejestr umożliwiłby uzyskiwanie pełnej informacji o dokumentach wystawionych przez podatników tego podatku. Dodatkowy skutek polegałby na uzupełnieniu luki istniejącej od dnia 1 stycznia 2007 r., spowodowanej zlikwidowaniem podstawowych form uzyskiwania informacji podatkowych w rozpatrywanym podatku.

4. JPK

Obowiązek wysyłania JPK wprowadzono ustawą z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw⁹. Początkowo podatnicy byli zobligowani przesyłać te pliki wyłącznie na żądanie organu podatkowego. Obowiązek regularnego ich przekazywania został wprowadzony ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw¹⁰. Mali i średni przedsiębiorcy zostali objęci tym obowiązkiem od dnia 1 stycznia 2017 r., a mikroprzedsiębiorcy – od dnia 1 stycznia 2018 r.¹¹ JPK funkcjonowały niezależnie od deklaracji VAT-7, skutkiem czego podatnicy w tym samym terminie wysyłali JPK i deklarację VAT-7¹².

JPK stanowił odzwierciedlenie pierwszego modelu CRF zaprezentowanego w *Zielonej księdze w sprawie przyszłości podatku VAT*, polegającego na stworzeniu jednej wspólnej hurtowni danych, a także wprowadzeniu obowiązku przesyłania ściśle wytypowanych danych w odpowiednim formacie do tej hurtowni danych przez wszystkich podatników celem weryfikacji otrzymanych danych przez organy KAS.

Niestety z dniem wprowadzenia obowiązku wysyłania JPK nie naprawiono sytuacji powstałej po likwidacji deklaracji podatkowych. Pliki te zawierały znaczną ilość informacji podatkowych przekazywanych właściwym organom, stworzone zostały jednak z myślą o podatku od towarów i usług. Takie dane umożliwiały nadzór nad tą daniną, a także analizę dokonywanych czynności gospodarczych przez podatnika związanych z tym podatkiem. Nie mogły być jednak bezpośrednio wykorzystane na potrzeby analizy podatku dochodowego od osób prawnych, ponieważ przykładowo wartość zakupów w podatku od towarów i usług jest pozycją uregulowaną całkowicie odmiennie w porównaniu do kosztów uzyskania przychodów w podatku dochodowym od osób prawnych. Bezpośrednie użycie informacji napływających w formie JPK dla celów podatku dochodowego od osób prawnych było wręcz niemożliwe. Dlatego organy podatkowe posługiwały się nimi na te potrzeby jedynie częściowo.

5. JPK_VAT

W związku z przyjęciem ustawy nowelizującej przepisy o podatku od towarów i usług, tj. ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw¹³, zlikwidowano deklaracje VAT-7 i JPK, a zastąpiono je nowymi JPK_VAT. Regulacje ustawowe dotyczące tych nowych plików uzupełniono rozporządzeniem

Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 15 października 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w deklaracjach podatkowych i w ewidencji w zakresie podatku od towarów i usług¹⁴. Dużych podatników objęto obowiązkiem składania JPK_VAT z dniem 1 kwietnia 2020 r., a małych podatników – z dniem 1 lipca 2020 r.

JPK (JPK_VAT) jest krajowym odpowiednikiem SAF-T (ang. *Standard Audit File for Tax*)¹⁵, opracowanego przez OECD¹⁶. JPK_VAT jest zbiorem danych tworzonym z systemów informatycznych podatnika. Dane te są bezpośrednio przesyłane organom KAS w jednolitej, elektronicznej formie. JPK_VAT stanowi elektroniczną wersję ksiąg podatkowych oraz zebranych przez podatnika dowodów księgowych w określonej strukturze logicznej. Zasadniczym celem stosowania tego pliku jest przyspieszenie przekazywania danych wynikających z ksiąg podatkowych, bez potrzeby udostępniania tych ksiąg w papierowej formie organom KAS¹⁷, dzięki czemu organy te mogą przeprowadzać czynności sprawdzające i kontrole u podatników wytypowanych do kontroli. Łatwy dostęp do informacji podatkowych regularnie napływających w miesięcznych okresach do organów KAS pozwala na sprawne ustalenie wszelkich nieprawidłowości rachunkowych oraz automatyczne potwierdzenie dokonanych rozliczeń. Obowiązkowe przekazywanie informacji podatkowych w formie JPK_VAT ma na celu przeciwdziałanie próbom unikania opodatkowania¹⁸. Przesyłane JPK_VAT mają postać plików XML.

JPK_VAT, podobnie jak JPK, stanowił odzwierciedlenie pierwszego modelu CRF zaprezentowanego w *Zielonej księdze w sprawie przyszłości podatku VAT*, polegającego na stworzeniu jednej wspólnej hurtowni danych, opartej na ściśle wytypowanych danych, obowiązkowo przesyłanych w odpowiednim formacie do tej hurtowni przez wszystkich podatników celem weryfikacji otrzymanych danych przez organy KAS.

Niestety – podobnie jak w przypadku JPK – przez wprowadzenie JPK_VAT nie naprawiono sytuacji powstałej po likwidacji deklaracji podatkowych. Pliki te zawierają znaczną ilość informacji podatkowych przekazywanych organom KAS, stworzono je jednak na potrzeby podatku od towarów i usług. Ponownie dane otrzymywane w tej formie nie mogą być bezpośrednio stosowane do analizy dla celów podatku dochodowego od osób prawnych, ponieważ odnoszą się tylko do podatku od towarów i usług, a ponadto te kwestie są odmiennie uregulowane na gruncie podatku dochodowego od osób prawnych. Analogicznie jednak jak w przypadku JPK – część informacji otrzymywanych w formie JPK_VAT jest wykorzystywana na potrzeby rozpatrywanego podatku.

6. KSEF

Z dniem 1 stycznia 2022 r. zaczęły obowiązywać przepisy dotyczące KSeF¹⁹, będącego odpowiednikiem drugiego modelu CRF zaproponowanego w *Zielonej księdze w sprawie przyszłości podatku VAT*. Model ten zakłada wystawianie elektronicznych faktur i przesyłanie ich do centralnej bazy celem dalszego sprawdzania i weryfikowania otrzymanych danych oraz jednoczesnego wysyłania faktur przez podatnika kontrahentom²⁰.

W związku z powyższym wprowadzono faktury elektroniczne zwane „fakturami ustrukturyzowanymi”. Są one wysta-

wiane i przekazywane przez podatników za pośrednictwem KSeF. Faktury te obecnie funkcjonują w obrocie gospodarczym obok dotychczasowych faktur papierowych, dlatego KSeF działa jeszcze niezależnie od JPK_VAT. Skutkiem tego w naszym kraju występują obydwa modele CRF zaproponowane w *Zielonej księdze w sprawie przyszłości podatku VAT*.

Docelowo KSeF ma być systemem służącym do:

- 1) uwiaryzelniania i weryfikacji posiadanych przez podatnika faktur ustrukturyzowanych;
- 2) otrzymywania faktur ustrukturyzowanych;
- 3) stworzenia bazy danych celem przechowywania faktur ustrukturyzowanych w KSeF przez 10 lat;
- 4) nadawania fakturom numerów identyfikacyjnych;
- 5) ujednoczenia faktur ustrukturyzowanych;
- 6) analizy i kontroli faktur ustrukturyzowanych.

Co najważniejsze – system ten będzie służył nie tylko do wystawiania, przesyłania i przechowywania faktur zgodnych z ustalonym wzorem, lecz także do analizy i kontroli prawidłowości danych z faktur ustrukturyzowanych.

Niestety podobnie jak w przypadku JPK i JPK_VAT analiza wystawionych faktur, jak również przetrzymywanie ich we wspólnej bazie jedynie pośrednio wpływa na zwiększenie nadzoru nad podatkiem dochodowym od osób prawnych. Z samego przetrzymywania wystawionych faktur ustrukturyzowanych nie wynika aktualna sytuacja gospodarcza podatnika ani też prawidłowość obliczonego i wpłaconego podatku na konta bankowe organów KAS. KSeF niestety nie jest systemem umożliwiającym sprawowanie bieżącego nadzoru nad podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych w trakcie roku podatkowego.

Docelowo, zgodnie z planami, faktury ustrukturyzowane będą wysyłane przez platformę e-Urząd Skarbowy. Obecnie podatnicy mają korzystać z KSeF wyłącznie dobrowolnie. Zgodnie z dalszymi zamierzeniami obowiązkiem wysyłania faktur ustrukturyzowanych zostaną objęci najpierw podatnicy osiągający znaczne obroty, a ostatecznie wszyscy podatnicy. Plan wprowadzenia powszechnego CRF jest więc odległy i wieloetapowy. Dopiero za kilka lat powstanie baza danych ze wszystkimi wystawionymi fakturami ustrukturyzowanymi²¹.

W przyszłości, po całkowitym stworzeniu KSeF, organy KAS otrzymają dostęp do wszystkich faktur w czasie rzeczywistym. Uproszczony zostanie system czynności sprawdzających i kontrolnych, co spowoduje zmniejszenie liczby tych kontroli oraz zwiększy ich skuteczność. Dodatkowo z chwilą ostatecznego wprowadzenia w życie KSeF gromadzącego informacje o wszystkich wystawionych fakturach przez wszystkich podatników przestanie istnieć potrzeba niezależnego obowiązkowego wysyłania JPK_VAT. Brak jest bowiem jakiegokolwiek potrzeby jednoczesnego działania w jednym kraju obydwu modeli CRF zaprezentowanych w *Zielonej księdze w sprawie przyszłości podatku VAT*. Celem tego opracowania było umożliwienie wyboru docelowego kształtu CRF w każdym kraju członkowskim Unii Europejskiej, a nie wprowadzanie przez te kraje równocześnie obydwu modeli powielających swoje zadania.

7. PODSUMOWANIE

Kiedy analizuje się ostatnie 30 lat funkcjonowania polskiej administracji podatkowej, należy dostrzec bardzo wyraźny

postęp w zakresie informatyzacji²². Niestety wraz z jej rozwojem nie następował regularny wzrost poziomu nadzoru organów nad podatnikami. Po likwidacji obowiązku składania papierowych deklaracji podatkowych w podatku dochodowym od osób prawnych nie wprowadzono w ich miejsce żadnego innego środka mającego na celu pozyskanie bieżących informacji o podatnikach. Spowodowało to długotrwały okres zmniejszenia nadzoru nad nimi. Wprowadzona reforma miała niesystemowy charakter, ponieważ jednocześnie w tym samym czasie utrzymano obowiązek składania papierowych deklaracji VAT-7. Dopiero z chwilą wdrożenia JPK i JPK_VAT częściowo rozwiązano powstały problem, ponieważ organy KAS znów na bieżąco zaczęły otrzymywać część danych związanych z podatkiem dochodowym od osób prawnych.

Docelowo zamiast likwidować deklaracje w podatku dochodowym od osób prawnych, należało rozwijać je przez wprowadzanie obowiązku zamieszczania tam kolejnych informacji, po to by z chwilą wdrożenia JPK_VAT nałożyć jednocześnie obowiązek wysyłania JPK_CIT i JPK_PIT, ewentualnie JPK_TAX zawierających informacje dotyczące zarówno podatku od towarów i usług, jak i obydwu podatków dochodowych. Dzięki takiej reformie systemu zapewniono by bieżący nadzór nad podatnikami podatków dochodowych, w tym podatku dochodowego od osób prawnych.

Ostatecznie w przyszłości po wprowadzeniu obowiązkowego wysyłania faktur ustrukturyzowanych przez wszystkich podatników do KSeF organy KAS będą otrzymywać znaczną porcję informacji o zobowiązaniach podatkowych, w tym w podatku dochodowym od osób prawnych. Data wejścia w życie tego obowiązku jednak nie jest znana.

Tym samym potwierdzono postawioną na wstępie tezę, że ewolucja metod analizy danych podatkowych w podatku dochodowym od osób prawnych została przeprowadzona w przypadkowy i niesystemowy sposób, co skutkowało zmniejszeniem bieżącego nadzoru nad podatkiem dochodowym od osób prawnych.

Przypisy

- 1 A. Pałys, Ł. Daniek, *Krok milowy w stronę elektronicznych rozliczeń podatkowych. Czy ewidencja JPK_VAT może zastąpić deklarację VAT?*, „Przegląd Podatkowy” 2018, nr 11, s. 35: „Wprowadzając obowiązek w zakresie składania plików JPK w Polsce, MF jednocześnie wstępnie przedstawił koncepcję zastąpienia deklaracji VAT-7 plikiem JPK_VAT. Po raz pierwszy taka koncepcja pojawiła się w Zawiadomieniu z 7 lipca 2017 r. po rozpoczęciu konsultacji w zakresie struktury JPK 4 rejestr VAT”.
- 2 J. Góralska, *Wdrożenie jednolitego pliku kontrolnego w praktyce działalności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw*, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2017, nr 4 (88), cz. 1, s. 264: „Wprowadzenie JPK w Polsce było wzorowane na doświadczeniach rozwiązań skutecznie wprowadzonych do systemów prawnych wielu państw Unii Europejskiej. Zastosowanie określonego standardu kontroli plików podatków stosowane już przez niektóre państwa członkowskie powinno być zgodne z wytycznymi OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) [...]. Jednolity plik kontrolny wzorowany na wytycznych OECD oparty jest o aktualną wersję specyfikacji schematu pliku SAF-T w wersji 2.0, opublikowanej w 2010 roku (Forum on the Tax Administration, 2010)”.
- 3 Komisja Europejska, *Zielona księga w sprawie przyszłości podatku VAT. W stronę prostszego, solidniejszego i wydajniejszego podatku VAT*, Bruksela, dnia 1.12.2010, KOM (2010) 695 wersja ostateczna, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC0695>, pkt 5.4.1., dostęp: 19.07.2022, dalej: *Zielona księga w sprawie przyszłości podatku VAT*.

- 4 Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, Dz.U. Nr 217, poz. 1589.
- 5 P. Szymanek, *Ewolucja ustroju i kompetencji rządowych organów podatkowych, celnych oraz kontroli skarbowej – sprawujących nadzór nad podatnikami, płatnikami i importerami (lata 1991-2017)*, Warszawa 2019, s. 57: „W opisywanym okresie administracja podatkowa niejako przyznała się, że w zakresie zwykłego nadzoru nad podatnikami nie panuje nad lawinowo nadsyłanymi deklaracjami. W związku z tym nastąpiła likwidacja obowiązku składania wielu deklaracji w zakresie podatków dochodowych, związanych z zapłatą zaliczek na ten podatek. W efekcie zwykły nadzór podatkowy uległ dalszemu zmniejszeniu, ponieważ po dokonanych zmianach organy podatkowe nie miały nawet możliwości pozyskania informacji o nieprawidłowościach związanych z obliczeniem podatku, otrzymując tylko wpłatę zaliczki na podatek na właściwe konto”.
- 6 *Zielona księga w sprawie przyszłości podatku VAT*, dok. cyt., pkt 5.4.1.: „Podatnik przekazuje z góry określone dane na temat transakcji w uzgodnionym formacie do prowadzonej przez siebie hurtowni danych VAT, do której dostęp, bezpośrednio lub niemal natychmiast na żądanie, miałby organ podatkowy. Niektóre państwa członkowskie poszły w tym kierunku i takie rozwiązanie nie stworzyło większych problemów. Model ten nie zapobiega jednak oszustwom wykorzystującym mechanizm «znikającego podatnika»: w przypadku zniknięcia podatnika, znika również jego hurtownia danych VAT. Pozwała jednak na szybsze wykrycie tego rodzaju oszustw”.
- 7 Tamże: „Wszystkie faktury wysyłane są w czasie rzeczywistym do centralnej bazy danych monitorującej rozliczenia z tytułu VAT. Organy podatkowe byłyby w stanie uzyskać informacje znacznie szybciej niż obecnie oraz zniesiono by szereg dotychczasowych obowiązków związanych z rozliczeniem podatku VAT. System ten byłby bardziej efektywny i mniej kłopotliwy, gdyby we wszystkich transakcjach B2B stosowano faktury elektroniczne”.
- 8 Tamże: „Z analizy wynika, że wszystkie cztery modele mają pozytywny wskaźnik korzyści/koszty. Wymagane początkowe nakłady inwestycyjne są jednak zróżnicowane i od ich wysokości zależy tempo, w jakim krajowe budżety osiągną korzyści netto. Ponadto skutecznym rozwiązaniem mogłaby być kompilacja różnych modeli”.
- 9 Art. 1 ust. 130 ustawy z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1649 ze zm.).
- 10 Art. 1 ust. 5 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 846 ze zm., dalej: ustawa z dnia 13 maja 2016 r.).
- 11 A. Cwiąkała-Małys, I. Piotrowska, *Jednolity Plik Kontrolny i Centralny Rejestr Faktur jako elektroniczne narzędzia wspierające skuteczność administracji skarbowej*, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie” 2017, t. 18, z. 7, cz. 2, s. 88: „Od 1 lipca 2016 r. systematycznie powiększany jest krąg przedsiębiorców i podatników zobowiązanych do comiesięcznego przekazywania pliku JPK_VAT (ewidencja zakupu i sprzedaży VAT) oraz do przekazywania plików JPK na żądanie organów podatkowych i organów kontroli skarbowej. Zaplanowano, iż od 1 lipca 2018 r. wszyscy podatnicy, którzy prowadzą księgowość w formie elektronicznej, przekazują pozostałe struktury JPK na żądanie organów podatkowych”. Zob. też art. 6 ustawy z dnia 13 maja 2016 r.
- 12 Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego (WSA) w Warszawie z dnia 22 maja 2019 r., III SA/Wa 18/19, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/5E6B9109DE>, dostęp: 20.07.2022: „[...] brak jest w przepisach ustaw podatkowych podstawy do [...] zwolnienia z miesięcznego doręczania plików JPK, a w zastępstwie dopuszczenie skutecznego doręczania do urzędu skarbowego kopii faktur wpływów i wydatków w formie papierowej i w formie PDF na płycie CD w trybie postępowania podatkowego, gdyż nie dopuszczono w ustawach podatkowych możliwości zmiany formy składania ww. informacji”.
- 13 Art. 1 ust. 17 ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1520 ze zm.).
- 14 Dz.U. poz. 1988.
- 15 *Jednolity Plik Kontrolny*, w: *Wikipedia. Wolna encyklopedia*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Jednolity_Plik_Kontrolny, dostęp: 20.07.2022.
- 16 OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju).
- 17 A. Cwiąkała-Małys, I. Piotrowska, *Jednolity Plik Kontrolny...*, dz. cyt., s. 86: „Koncepcja Jednolitego Pliku Kontrolnego została opracowana przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w

2005 r. Jednym z celów tej organizacji jest uszczelnienie systemu podatkowego w krajach rozwiniętych i prowadzenie działań zmierzających do zwiększenia efektywności kontroli podatkowych. Organizacja zalecała stworzenie «eksportowania» danych w ustandaryzowanym formacie, elektronicznego składania deklaracji oraz tworzenia dokumentacji, która pozwoli użytkownikom systemów informatycznych generować odpowiednie zestawienia”.

- ¹⁸ Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 10 stycznia 2020 r., I SA/Wr 829/19, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/B4F94FDE3A>, dostęp: 20.07.2022: „Z ustaleń kontroli wynika, że zachodzą istotne różnice pomiędzy danymi deklarowanymi w plikach JPK przez [...], a danymi wykazywanymi w plikach JPK przekazywanymi przez jej kontrahentów. Ponadto w odniesieniu do części transakcji nabyć wskazanych w plikach JPK przekazanych przez [...] brak jest odpowiadających im danych odnośnie sprzedaży zadeklarowanych przez dostawców”.
- ¹⁹ Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 2076.
- ²⁰ *Zielona księga w sprawie przyszłości podatku VAT*, dok. cyt., pkt 5.4.1.: „Wszystkie faktury wysyłane są w czasie rzeczywistym do centralnej bazy danych monitorującej rozliczenia z tytułu VAT. Organy podatkowe byłyby w stanie uzyskać informacje znacznie szybciej niż obecnie oraz zniesiono by szereg dotychczasowych obowiązków związanych z rozliczeniem podatku VAT. System ten byłby bardziej efektywny i mniej kłopotliwy, gdyby we wszystkich transakcjach B2B stosowano faktury elektroniczne”.
- ²¹ A. Cwiąkała-Małys, I. Piotrowska, *Jednolity Plik Kontrolny...*, dz. cyt., s. 93.
- ²² A. Pałys, Ł. Danielek, dz. cyt., s. 40: „Digitalizacja środowiska podatkowego w Polsce jest już trwającym procesem. Należy spodziewać się, że w najbliższym czasie MF przedstawi kolejne propozycje mające na celu istotne zwiększenie kontroli nad rozliczeniami podatkowymi przy jednoczesnym zmniejszeniu obciążeń administracyjnych. Swego rodzaju mapą drogową tych rozwiązań są dokumenty przygotowane przez OECD wskazujące na obszary możliwej automatyzacji”.

Bibliografia

Literatura

- Biernacki K., *Krajowa Administracja Skarbowa 2018*, Warszawa 2018.
- Bitner M. i in., *Prawo finansowe. Prawo finansów publicznych. Prawo podatkowe. Prawo bankowe*, Warszawa 2017.
- Chojna-Duch E., *Podstawy finansów publicznych i prawa finansowego*, Warszawa 2012.
- Ćwiąkała-Małys A., Piotrowska I., *Centralny rejestr faktur i zmiany w przepisach karnych i karnych skarbowych jako sposoby ograniczania zjawiska pustych faktur*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2019, nr 513.
- Ćwiąkała-Małys A., Piotrowska I., *Jednolity Plik Kontrolny i Centralny Rejestr Faktur jako elektroniczne narzędzia wspierające skuteczność administracji skarbowej*, „Przedsiębiorczość i Zarządzanie” 2017, t. 18, z. 7, cz. 2.
- Dylematy i perspektywy rozwoju rachunkowości i podatków*, Z. Drewniak i in. (red.), Toruń 2016.
- Fornalik J., Ziętek J., *Rewolucja technologiczna w podatkach*, „Krytyka Prawa” 2019, nr 2, t. 11.
- Gomułowicz A., Mączyński D., *Podatki i prawo podatkowe*, Warszawa 2016.
- Górska J., *Wdrożenie jednolitego pliku kontrolnego w praktyce działalności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw*, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2017, nr 4 (88).
- Jednolity Plik Kontrolny. Obowiązki e-raportowania danych podatkowych w 2018 roku*, P. Grzanka, M. Sidelnik (red. nauk.), Warszawa 2018.
- Jendraszczyk M., *Likwidacja VAT-7 i VAT-7K oraz wprowadzenie nowej rozbudowanej wersji JPK_VAT – skutki dla podatników*, „Doradztwo Podatkowe – Biuletyn Instytutu Studiów Podatkowych” 2020, nr 2.
- Komentarz do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych*, W. Modzelewski (red. nauk.), Warszawa 2019.
- Kontrola podatkowa działalności gospodarczej*, D. Zalewski (red. nauk.), Warszawa 2019.

- Krajowa Administracja Skarbowa. Komentarz*, A. Melezini, K. Teszner (red. nauk.), Warszawa 2018.
- Modzelewski W., *Myśli chore 2019-2020*, Warszawa 2019.
- Nowe narzędzia kontrolne, dokumentacyjne i informatyczne w prawie podatkowym. Poprawa efektywności systemu podatkowego*, B. Brzeziński, K. Lasiński-Sulecki, W. Morawski (red. nauk.), Warszawa 2018.
- Nowe narzędzia prawne w podatkach dochodowych i majątkowych. Poprawa efektywności systemu podatkowego*, B. Brzeziński, K. Lasiński-Sulecki, W. Morawski (red. nauk.), Warszawa 2018.
- Oleśniewicz J., *JPK – wstęp do cyfryzacji rachunkowości i rewizji finansowej*, „Rachunkowość” 2017, nr 8.
- Ordynacja podatkowa. Komentarz*, R. Dowgier (red. nauk.), Warszawa 2017.
- Pałys A., Daniek Ł., *Krok milowy w stronę elektronicznych rozliczeń podatkowych. Czy ewidencja JPK_VAT może zastąpić deklaracje VAT?*, „Przegląd Podatkowy” 2018, nr 11.
- Poprawa efektywności systemu podatkowego. Nowe narzędzia prawne w VAT i akcyzie*, B. Brzeziński, K. Lasiński-Sulecki, W. Morawski (red. nauk.), Warszawa 2018.
- Prawo podatkowe*, P. Smoleń, W. Wójtowicz (red.), Warszawa 2019.
- Prawo podatkowe przedsiębiorców*, H. Litwińczuk (red. nauk.), Warszawa 2017.
- Różycki K., *Kontrola celno-skarbowa. Komentarz. Wzory, zestawienia i procedury kontrolne*, Warszawa 2018.
- Schneider K., Schneider K., *Zagrożenia w funkcjonowaniu jednolitego pliku kontrolnego*, „Ekonomiczne Problemy Usług” 2018, nr 2.
- Szymanek P., *Ewolucja ustroju i kompetencji rządowych organów podatkowych, celnych oraz kontroli skarbowej – sprawujących nadzór nad podatnikami, płatnikami i importerami (lata 1991-2017)*, Warszawa 2019.
- Ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej. Komentarz*, L. Bielecki, A. Gorgol (red.), Warszawa 2018.
- Uszczelnienie systemu podatkowego w Polsce*, D. Gajewski (red. nauk.), Warszawa 2020.
- Voss G., *Jednolity Plik Kontrolny – koszty i korzyści cyfryzacji*, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2017, nr 4 (88), cz. 2.
- Wolański R., *System podatkowy. Zarys wykładu*, Warszawa 2020.
- Zarys finansów publicznych i prawa finansowego*, W.J. Wójtowicz (red. nauk.), Warszawa 2020.

Źródła internetowe

- Jednolity Plik Kontrolny*, w: *Wikipedia. Wolna encyklopedia*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Jednolity_Plik_Kontrolny, dostęp: 20.07.2022.
- Komisja Europejska, *Zielona księga w sprawie przyszłości podatku VAT. W stronę prostszego, solidniejszego i wydajniejszego podatku VAT*, Bruksela, dnia 1.12.2010, KOM (2010) 695 wersja ostateczna, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX%3A52010DC0695>, dostęp: 19.07.2022.

Akty prawne

- Rozporządzenie Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 15 października 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych zawartych w deklaracjach podatkowych i w ewidencji w zakresie podatku od towarów i usług, Dz.U. poz. 1988.
- Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 1520 ze zm.
- Ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 1649 ze zm.
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 846 ze zm.
- Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, Dz.U. Nr 217, poz. 1589.
- Ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 2076.

Orzecznictwo

- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 maja 2019 r., III SA/Wa 18/19, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/5E6B9109DE>, dostęp: 20.07.2022.
- Wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 10 stycznia 2020 r., I SA/Wr 829/19, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/B4F94FDE3A>, dostęp: 20.07.2022.